

kanları daha genişdir. Bir hadisəni danışım. Bir gün ders üçün müəllimi gözleyirdim, onun isə o qədər də çox vaxtı olmurdu. Düşündüm ki, müəllim məşinı televiziyadan bir az uzaqda saxlasaydı, onu orada qarşılayardım, televizyanın qapısına çatana qədər də ünsiyyət imkanımız daha çox olardı və vaxt qazanardım. İndi öyrəndənlər çoxdur, amma baxır hansı formada. Öyrənmək istəyənlərin olmadığı, ya az olduğunu deyə bilərim.

- Deyirlər ki, gözəl danışq qabiliyyətinə malik olmaq hər kəs üçün böyük üstünlükdür.

- Hər kəs nitqi vasitəsilə özünü təqdim etmiş olur. Bir dəfə diktör Rafiq Həşimov Xorxe Luis Borxesenin "Qılınc əlin davamıdır" misalını çəkdi. Mən bunu eşidəndən sonra gündəliyəmə bir qeyd etmişdim ki, "nitq ruhun

- Mətn üzərində çalışmaq, kamera ilə ünsiyyət, səhnədən tamaşaçı ilə enerji mübadiləsi. Hər biri ayrı-ayrılıqda təkmil yanaşma tələb edir.

- Bu, 15 ildə adiləşmədi?

- Adiləşsəydi, indi tamam başqa sahə ilə məşğul olardım. Mətn canlıdır və onu necə oxumaq lazım olduğunu özü sənə deyir. Mətn necə səsləndirilməsinə, oxunmasına və təqdim edilməsinə natiqdən, aparıcıdan və ifaçıdan gözləyir. Mətni oxumağın ən yüksək səviyyəsi düşünürəm ki, ifadır. Bu zaman nitq sanki, musiqiyə çevrilmiş olur. Bir mətni bir neçə şəxs oxuyur və hər birinin də öz tamaşaçısı və dinləyicisi var. Məşhur bir kəlam var: Söz həmişə xatırlayırdı ki, əvvəli musiqi olub.

- Məncə, nə qədər işimizi sevsək də, bəyənmədiyimiz tərəfləri də olur. Aparıcılıqda bəyənmədiyiniz tərəf var?

- Vaxtımı çox almasını demək olar. Ancaq mən özüm bunu bir o qədər də hiss etmirəm. Bəlkə də doğmalarım, dostlarıma istədiyim qədər zaman ayıra bilmirəm. Yəqin onlar bunu daha çox hiss edir və buna görə onlardan üzr istəyirəm.

“Mən xəbərdə böyümüşəm”

Ceyhan Əli: “Düşünürəm ki, insan ilk növbədə özü ilə ədalətli davranmalıdır”

Aygün Asimqızı

15 ildir ki, televiziyada, xəbər sahəsinədə. Bu müddətdə onu paralel olaraq başqa işlərdə də görmüşük, ancaq xəbərdən uzaqlaşmayıb. Deyir ki, işini, xəbəri sevir. İşinin ən çox sevdiyi tərəfi mətn üzərində çalışmaq, kamera ilə ünsiyyət, səhnədən tamaşaçı ilə enerji mübadiləsi olduğunu deyən müsahibimiz İctimai Televiziya və Radio Yayım-ları Şirkətinin İctimai-Siyasi proqram-lar departamentinin aparıcısı Ceyhan Əlidir.

- Bir xanım videonuza belə bir rəy yazmışdı: “Səliqəli görünüşünüz, səlis nitqiniz var”. Görünüş mövzusunda da gələrik, amma mən-cə, birinci nitqlə başlayaq. Bilirəm ki, sizin xüsusilə diqqət etdiyiniz məsələdir.

- Yaxşı başladıq (Gülür). Nitq heyat tərzidir. Əgər nitqimin formalaş-masından danışsaq, bu, ailəmədən gəlib. Formalaşmağım da mənə xüsusi rol olub. Kiçik yaşlarımda mənə nağıllar, qaravəllilər, yanıl-maclər öyrədirdi. Sonra öyrəndiklərimi ona söyləməyimi istəyirdi. Nələri-sə düzəldirdi, qeydlər edirdi.

Orta təhsilimi İncəsənət Gimnaziyasında almışam. Orada çalışan pedaqoqlardan müxtəlif bacarıq və istedadı ilə fərqlənən şagirdlərə xüsusi diqqət yetirirdilər. Sevinirəm ki, uşaq ikən həmin pedaqoqlardan dərslər almışam. Gimnaziyaya qəbul olanda direktor Oqtay Rəcəbovun qəbuluna apardılar və ona Xəlil Rza Ulutürkün vəfatı ilə bağlı yazdığım şeiri söylədim. O da məni Bədii yaradıcılığa yönəltməyi tapşırırdı. Həmin dövrdən başlayaraq müəllim-lər formalaşmaqda olan bir uşağın üzərində iş aparmağa başladılar.

Sonra isə universitet təhsilinin rolunu vur-gulamaq istərdim. Sevinirəm ki, ister məktəb, istersə də universitet dövründə peşəkar və gözəl insani keyfiyyətlərə malik müəllimlərim olub. Son dövrlərə qədər ibtidai sinif müəllim-ləri ilə belə, əlaqə saxlayırdım. Sonra o, evini dəyişdi və əlaqəmiz itdi. Başqa bir müsahibə-də də qeyd etmişəm, yenə demək istəyirəm ki, əgər müəlliməm Züleyxa xanım bizim müsahibəni oxusa, bilsin ki, onunla əlaqə saxla-maq istəyirəm.

- İnsanlarımızın səlis nitqə yanaşmasında zamanla hansı dəyişikliyi müşahidə edirsiniz?

- Bizim öyrəndiyimiz dövrə nisbətən, ha-zırda səlis nitqə yiyələnmək imkanları daha əlçatandır. Həmin dövrdə hansısa məlumatı almaq üçün kitabxanaya getməyə məcbur olurduqsa, indi bu məlumatları əldə etmək im-

namıdır”. Bu qənaətə gələndə və fikri kağı-za köçürəndə 19-20 yaşım var idi. İstənilən fəaliyyət sahəsində çalışan şəxs nitqi, hədi-sələrə münasibəti, daxili vəziyyəti ilə özünü təqdim etmiş olur.

- İstər universitetlərdə, istersə də müxtəlif şirkətlərdə mühazirələr oxuyur və fər-di dərslər keçirsiniz. Biznes mühitindəki rəhbər şəxslərin nitqinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində də işləyirsiniz. Düzgün danışıq texnikasına malik olmaq onların işinin keyfiyyətinə necə təsir edir?

- Daha çox etiraf edirlər ki, əvvəllər ana dilimiz bu qədər zəngin, musiqili olduğunun

fərqiyyətinə malik olmaq onların işinin keyfiyyətinə necə təsir edir?

- 3-cü kursdan - 15 ildir ki televiziyaya sahəsindəsiniz. Bu zaman kəsiyi izləyici üçün yaqın ki bir göz qırpımında keçib. Bəs sizin üçün?

- Bəzən hiss edirəm ki, bir göz qırpımında keçib. 35 yaşa necə çatdığımı bilmirəm (gülür). Hərdən düşünürəm ki, 20-25 yaşımı-da və o dövrdən bəri daxili enerji içimdə da-ha da artır. Fəqət hansı mərhələlərdən, çətinliklərdən keçdiyimi, hansı nailiyyətlərimin, uğursuzluqlarımın olduğunu düşünəndə, an-la-yırım ki, elə də qısa zaman keçməyib.

- Bu müddətdə paralel işləriniz də olub, amma xəbərdən tam uzaqlaşmamısınız.

- Xəbəri sevirəm. Çünki xəbər aparıcı üçün sanki, tonusdur. Mən xəbərdə böyümüşəm. ANS-ə gələndə 20 yaşım var idi. Əvvəlcə təc-rü-bəci diktör, sonra diktör, sonra apa-rıcı, reportyor, xüsusi müxbir, radio-da aparıcı, xüsusi analitik qrupda müxbir və s. Eyni zamanda, yaradı-cılığa da meyil edirdim, ona görə xə-bərle məhdudlaşmamağa çalışırdım.

- İşinizin ən çox sevdiyiniz tərəfi nədir?

- Deyirlər ki, insanın xarakteri çalışdığı işə uyğunluq təşkil etməlidir. Xarakterinizdə əsas nəyi bu sahə ilə uyğun görürsünüz?

- İnadkarlıq.

- İndiyə qədər nəyi inadkarlıq göstərə-rək əldə etmişiniz?

- Mən təcürübəci kimi işə başlayanda bir neçə kanalda müsabiqələrdə iştirak etmişəm. Əksəriyyəti “səndə alınmayacaq” tipli cavab-lar vermişdi. Hətta kanalların birində demiş-di-lər ki, sən hələ uşaqsan, heyat məktəbini keç-məlisən. Mən də o sözü gündəliyəmə yazmış-dım. 10 ildən sonra həmin sözü söyləyən adamla təsadüfən küçədə rast-laş-dıq. Bildirdim ki, televiziyada böyüməyə başlamışam (Gülür).

- Bəs özünüz TV-də işini seçən tərəf olmusunuz?

- Təəssüf ki, hazırda aparıcı-lar üçün vaxtaşırı müsabiqələr keçirilmir. Amma reportyorların iş qəbulunda iştirak etmişəm.

- Reportyorları seçəndə bəyənmədiyiniz, uyğun gör-mədiyiniz halda necə davranırsınız?

- İnsanların umduğunu on-lardan əsirgəməməyə çalışı-ram. Mən də telejurnalist, re-por-tyor olaraq formalaşmağım üçün uzun yol, asan olmayan mərhələlərdən keçmişəm. Külek, ayaz, şax-ta vura-vura möhkəmlənirsən. Seçim zama-nı ilk növbədə müsabiqədə iştirak edən mü-davimin işinə sevgisinin olub-olmadığını hiss etməyə çalışıram. Əgər sevirəsə, bu za-man ondan istədiyini əsirgəməməyə çalışı-ram.

- Nəyi indiyə qədər deməmişiniz?

- Bunu indiyə qədər deməmişdim. Əv-vəllər çalışdığım yerdə uzun illər nədənsə, axşam efirinə çıxmağımı istəmədilər. Həmi-şə Ustadımız, mərhum Rafiq Hüseynli mənə deyirdi ki, niyə axşam efirinə çıxmırsan? Tale elə gətirdi ki, mənim ilk axşam efirinə çıxdığım gün Rafiq müəllimin Almaniyada dünyasını dəyişdiyi günə təsadüf etdi. Al-maniyada getdiyi vaxtdan hər gün heyat yol-

daşı ilə telefonla danışırıdım. Efirə çıxmağı-ma bir saat qalmışdı. Xanımı zəng vurdu, söylədi ki, Rafiq müəllim dünyasını dəyişdi.

- Axşam efiri nəyə görə bu qədər önəmlidir?

- Bu, televiziyada rəmzi mənə daşıyan məqamlardan biridir. Ana xəbər aparıcısı daha çox məsuliyyəti üzərinə götürmüş olur. Məhz 33 yaşımıda bu işi mənə həvalə edil-məsi çox yaxşı oldu. Düşünürəm ki, daha tez çıxsaydım, keyfiyyətli alınardı. Çünki ta-maşaçı oturuşmuş, heyatda müəyyən qədər təcürübə qazanmış insanla ünsiyyət etmək və informasiya almaq istəyir. Beynəlxalq təcürübədə əsas xəbərlər aparıcılar 35-40 yaşdan sonra həvalə olunur.

- Bəzən işçilər özlerini hansısa işi gör-məyə layiq bilirlər, rəhbər hələ ki o qə-nətdə olmur. Bu zaman həmin işçilərin bir qismi narazılıq dolu fikirlər səsləndi-rirlər. Siz bir az başqa cür yanaşdınız.

- Düşünürəm ki, insan ilk növbədə özü ilə ədalətli davranmalıdır. Yeni heç kim eşit-məsə belə, özü ilə açiq söhbət etməyi ba-carmalıdır. Məhz bu halda şəxsi keyfiyyətləri-ni qərəzsiz qiymətləndirməyi öyrənirsən.

- Yeni insan özünü doğru qiymətlən-dirməyi bacarmalıdır?

- Bu, arzuolunandır. Yeni sən ilk növbə-də qəlbilə danışırısan, sonra beyninlə, son-ra nitqinlə.

- Bəzən isə əksinə olur, rəhbərlik layiq görür, kadr işi görə biləcəyini düşünür.

- Ola bilər və bu, çox yaxşıdır. O artıq anlayır ki, nəyə çatmalıdır. İnsanın seçim hüququnu özündə saxlaması daha yaxşı haldır. Səni möhkəmləndirmək üçün müxtə-lif situasiyalara sala bilirlər. Bu, həmin mü-təxəssis üçün güclü immunitet yaratmaq ist-iqamətində bir vasitə ola bilər.

- Sizin xaraktercə çox dəqiq, xırdalıq-lara belə həssas yanaşan biri olduğunuzu deyirlər.

- Deyilənlərə qalsa, artıq evliyəm, bir öv-ladım var. Hətta bir dəfə boşandığımı da söyləyənlər olub (gülür). Televiziyada detal-lar çox vacibdir. İtalyanların məşhur atalar sözü var: Uğur detallarda gizlidir. İşin key-fiyyəti məni xüsusilə düşündürən amillər-dəndir.

- Niyə evlənmirsiniz?

- Vaxt yoxdur (gülür).

- Bəlkə bu cəhətdən də xırdalıqlara fi-kir verirsiniz?

- Xırdalığ deyəndə nəyi nəzərdə tutmaq da insana görə dəyişir. Uğur, müvəffəqiyy-et, sosial status, bunların hamısı çox gö-zəldir. Hər bir insan buna çalışır. Mənə gö-rə heyatda ən çətin olan öz insanını tap-mağıdır. Bu günlərdə bir eksperimentlə ta-nış oldum. Amerikalı araşdırmaçılar 4-8 yaş arası uşaqlara “sevgi nədir?” sualını ünvanlayıblar. Orda müxtəlif maraqlı fikirlər var idi. Mənə ən çox xoş gələn 4 yaşlı bir uşağın fikri oldu. Deyir ki, kimsə səni sevir-sə, sənin adını xüsusi tələffüz edir, bilirsən ki, sənin adın onun ağızında təhlükəsizlik-dədir.

- Yeni bir az da adınızı elə səsləndirən biri olmalıdır?

- Çalışmam ki, şəxsi həyatımı müzakirə etməyim. Çünki diqqət cəlb edən tərəflərdən ola bilər. Mənim üçün münasibət birlikdə susmağı bacarmaqdır.

- Sosial şəbəkədə aktivsiniz, bu, həm də tamaşaçılara sizinlə rahat əlaqə saxla-maq imkanı verir. Burada tamaşaçılar sizə yazırlar?

- Bəli, yazırlar və hətta onların bir qismi-ni özüm üçün saxlayıram. İşim məsuliyyətlə yanaşmağa çalışıram və zəhmətimin hə-dər getmədiyini anlamaya üçün tamaşaçı reaksiyası mənə yardım edir. Mən o forma-da təbiiyə almışam ki, bu sənətdə gözləntim yalnız tamaşaçıdan olub. Müəllimlərim mənə bu sənəti təmənənasiz öyrətdilər. Heç bir marağ, daxili təmənənə güdmədən təhsil ver-riblər. Eyni zamanda tamaşaçı üçün çalış-maq hissini aşılayıblar. Tamaşaçıların məni izləməyə, dinləməyə borcu yoxdur. Əgər fəaliyyətimlə onların diqqətini isti-qamətləndirə bilmisəmsə, bu mənim üçün xoşdur. Həm də tamaşaçı qarşı-sında məsuliyyət hiss edirəm. Düzdür, kameraya baxanda tamaşaçını görmək olmur, amma mən onları hiss edirəm. Tənqid məktublardır da olur, bu da nor-maldır.

- Nə ilə bağlı tənqid edirlər?

- Nə üçün efirde az təbəssüm edir-siniz və ya az gülürsünüz? Bildirirəm ki, verilənlərin formatı buna imkan ver-mir. Amma aparıcısı olduğum tədbir-lərin formatından asılı olaraq kifayət qə-dər şən oluram (Gülür).